

دستور جلسه

عنوان: بررسی مشکلات تامین مواد اولیه (باتری فرسوده) شرکت‌های تولیدکننده سرب کشور از طریق ورود موقت

مرجع طرح موضوع: انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان شمش سرب ایران

شرح موضوع: به استناد ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی واردات، صادرات و عبور پسماندها براساس مقررات کنوانسیون بازل مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۱۱ هیات وزیران، واردات پسماند ویژه (خطرناک) و سایر پسماندها (الحاقیه‌های (۸) و (۲)) براساس مفاد کنوانسیون و به موجب بند (ز) ماده ۱۲۲ قانون امور گمرکی به کشور ممنوع می‌باشد. لیکن طبق تبصره این ماده، در موارد استثنا و در صورت اعلام نیاز به واردات نوعی از پسماند ویژه و یا سایر پسماندهای مربوط به عنوان ماده اولیه توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت (با ارائه توجیهات و مستندات لازم مبنی بر نبود و یا کمبود ماده اولیه مربوط در کشور) منوط به تایید مدیریت صحیح محیط زیستی در واحد بازرگانی تولیدکننده دارای پروانه بهره برداری و شناسه (کد) آیسیک، واردات این نوع از پسماندها توسط مرجع صلاحیت‌دار مجاز است.

به عبارت دیگر طبق این تبصره اگر یک پسماند، ماده اولیه یک صنعتی باشد و وزارت صنعت توجیه نمود که در کشور این ماده اولیه به میزان کافی وجود ندارد، با تایید سازمان محیط زیست وارد می‌شود؛ لیکن از فروردین سال ۱۴۰۱ و پس از ابلاغ این آیین‌نامه، سازمان محیط زیست واردات باتری فرسوده که جز پسماند ویژه محسوب می‌شود و ماده اولیه برای صنعت تولید شمش سرب می‌باشد را تایید ننمود.

در این راستا و با پیگیری‌های به عمل آمده از طرف فعالان بخش خصوصی در این صنعت، طی نامه شماره ۶۰/۱۱۷۵۴۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۱۰ طرح توجیهی معاونت صنایع معدنی وزارت صمت در ارتباط با واردات باتری فرسوده برای اعمال تبصره ماده ۸ آیین‌نامه مذکور به سازمان محیط زیست ارائه گردید و مجوز لازم برای ۳۸ شرکت تولیدکننده شمش سرب از باتری فرسوده جهت ورود موقت و قطعی به میزان ۷۰ درصد ظرفیت پروانه بهره‌برداری صادر و مشکل مرتفع شد.

اهم نظرات معاونت معدنی وزارت صمت در ارتباط با واردات باتری فرسوده به شرح ذیل است:

- ۱- تعداد ۳۸ واحد با تناژ ظرفیت پروانه های بهره برداری صادر شده در کشور حدود ۵۵۰ هزار تن در سال است. ۲- تمامی پروانه های بازرگانی باتری فرسوده با استعلام از ادارات کل استانی سازمان حفاظت محیط زیست و با تایید استقرار صادر گردیده است. ۳- صنعت بازرگانی باتری کاملاً از صنعت باتری سازی مجزا است و صرفاً نیاز صنعت باتری سازی توجیهی برای فعالیت واحد بازرگانی نیست. ۴- با توجه به عدم تعهد وزارت صمت و سازمان محیط زیست در تامین مواد اولیه شرکت های صنعتی، ضروریست محدودیتی در ورود و تامین مواد اولیه شرکت ها نیز اعمال نگردد. ۵- با توجه به وجود شرکت های بزرگ باتری سازی داخلی و جمع آوری باتری فرسوده داخل کشور از طریق مجاری ایجاد شده توسط این شرکت ها، امکان خرید و تامین باتری فرسوده برای سایر واحدهای بازرگانی سطح کشور ممکن نمی‌باشد. ۶- با توجه به جمع آوری حداکثری باتری فرسوده داخلی توسط شرکت های تولید باتری که خود نیز از بزرگترین واحدهای بازرگانی خاورمیانه محسوب می‌شوند و در صورت اعمال محدودیت صرفاً واحدهای کوچکتر از چرخه رقابت و فعالیت خارج می‌گردند لذا می‌بایستی محدودیتی به صورت کلی در موضوع واردات باتری فرسوده لحاظ نشود. ۷- باتری فرسوده داخل کشور نیاز کمتر از ۲۰ درصد مواد اولیه شرکت های بازرگانی باتری را تامین می‌کند. ۸- شرکت های بازرگانی تولیدکننده باتری فرسوده داخلی در بین کشورهای همسایه با دست یافتن به تکنولوژی به منظور استحصال سرب از باتری فرسوده با بالاترین راندمان و درصد ممکن امکان رقابت و ایجاد ارزش افزوده بالایی را برای کشور دارند. ۹- به صورت مستقیم و غیر مستقیم حدود ده هزار نفر نیروی اشتغال در این فعالیت صنعتی امرار معاش می‌کنند. ۱۰- با توجه به شرایط سخت اقتصادی و همچنین ممنوعیت صادرات عام شمش سرب از سال ۹۷ و لزوم حفظ بازارهای صادراتی، تشخیص واردات مواد اولیه به صورت ورود موقت و یا ورود قطعی در اختیار تولیدکننده می‌باشد و موضوع تنظیم بازار مستقلاً و تحت نظارت وزارت صمت در حال اجرا و بررسی می‌باشد.

لیکن در ادامه معاونت صنایع ماشین آلات و تجهیزات وزارت صمت، طرح توجیهی دیگری را برای واردات باتری فرسوده جهت استحصال سرب برای استفاده به عنوان ماده اولیه واحدهای تولیدکننده باتری با عنایت به ماده ۸ آیین نامه اجرایی، واردات و صادرات و عبور پسماندها به سازمان محیط زیست ارسال و اعلام نمود که مجوز واردات عبور موقت به واحدهای تولیدی سرب پس از تامین نیاز داخل داده شود.

اهم نظرات معاونت صنایع ماشین آلات و تجهیزات وزارت صمت:

در داخل کشور نیاز به سرب شامل باتری های مورد مصرف خودرو سازی داخلی، خودروهای موجود در بازار (اعم از تولید داخل و خارج)، باتری های موتور تولید شده توسط تولیدکنندگان موتور سیکلت و موتورهای موجود بازار، باتری های صنعتی مورد استفاده در یو پی اس و به صورت جزئی در سایر صنایع است و تامین نیاز واحدهای تولید کننده باتری جهت تامین باتری بازار و همچنین قیمت محصولات داخلی آن ها امری اجتناب ناپذیر است. طبق برآورد به عمل آمده نیاز کشور به سرب حدود ۱۵۵ هزار تن می باشد که از این مقدار حدود ۱۵ هزار تن از محل معدن و کنسانتره داخلی و خارجی و ۱۱۳ هزار تن از محل باتری فرسوده داخلی، با فرض استحصال ۹۰ درصد سرب مصرف شده در تولید، تامین می گردد. لذا حدود ۲۸ هزار تن کسری سرب در کشور وجود دارد که باید از طریق واردات باتری فرسوده تامین گردد که نیاز به واردات ۴۵ هزار تن باتری فرسوده در سال ۱۴۰۱ بوده است. جهت واردات باتری فرسوده وزارت صمت ۲ مرحله واردات قطعی تا سقف ۷۰ هزار تن و ورود موقت (پس از تامین نیاز داخلی، جهت ایجاد ارزش افزوده و ایجاد درآمد ارزی برای کشور به واحدهای تولید کننده سرب با توجه به میزان عرضه سرب در بورس کالا) را در نظر دارد.

در ادامه مجدداً معاونت معادن و فراوری مواد وزارت صنعت به حوزه وزارتی نامه ای ارسال و اذعان نمود که منوط نمودن واردات موقت باتری فرسوده به عرضه شمش سرب در بورس کالا به منزله توقف فعالیت واحدهای تولید کننده شمش سرب است.

همچنین مشکلات این واحدها از آنجایی ناشی شده است که کد آیسیک باتری فرسوده از ذیل دفاتر وزارت صنعت بدون اطلاع توسط معاونت هماهنگی و محیط کسب و کار تغییر یافته و این کد از دفتر صنایع معدنی و به دفتر صنایع تجهیزات برقی و الکترونیکی در وزارتخانه ذیربط منتقل شده است.

لیکن با وجود اعلام نارضایتی و اعتراض فعالان اقتصادی، کد آیسیک به حالت اول بازنگشت.

این موضوع پس از مکاتبات نهاد ریاست جمهوری در جلسات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مطرح و مقرر شد که با توجه به اوج نیاز سرب واحدهای تولید باتری از ابتدای تابستان، با مکاتبه با محیط زیست ورود موقت باتری فرسوده تا تاریخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۸ برای واحدهای دارای پروانه بهره برداری مجاز استحصال سرب از باتری فرسوده، به میزان ۷۰ درصد ظرفیت پروانه به شرط صادرات سرب استحصالی تا پایان اردیبهشت ماه ۱۴۰۲ بلامانع است.

در ادامه با توجه به زمان بر بودن دریافت مجوزهای مربوطه توسط شرکتهای تولید کننده شمش سرب برای ورود موقت باتری، مجدداً موضوع در اسفند ماه در ستاد تسهیل مطرح و مقرر شد مهلت یاد شده ۲ ماه دیگر تمدید شود ولی نامه به سازمان حفاظت محیط زیست یک ماه بعد ارسال شد و زمان از تاریخ جلسه ستاد تسهیل اعلام گردید و مقرر شد که واردات باتری فرسوده از تاریخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۷ تمدید شود که عملاً یک ماه از فرصت اعطا شده از بین رفته است.

سپس طبق صورتجلسه معاونت صنایع ماشین آلات و تجهیزات (دفتر صنایع تجهیزات برقی و الکترونیکی وزارت صمت) و بر اساس توافق صورت گرفته بین انجمن های سرب و باتری، ورود موقت و قطعی باتری فرسوده با توجه به نیاز کشور به واردات این کالا برای شرکت های دارای پروانه بازیافت، تا جلسه آتی در تاریخ ۱۴۰۲/۰۷/۰۱ آزاد و بلا مانع اعلام شد و این صورتجلسه به سازمان حفاظت محیط زیست طی نامه شماره ۷۱۷۲۵ مورخ ۱۴۰۲/۱/۲۲ ارسال گردید.

صورتجلسه تامین سرب مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۱۹ معاونت صنایع ماشین آلات و تجهیزات وزارت صمت: ۱- شرکت های تولیدکننده سرب ملزم به ارائه تولیدات خود جهت فروش در بورس کالا می باشند. ۲- با توجه به نیاز سرب در کشور، با توجه به استحصال ۶۰ درصد سرب از باتری فرسوده، عبور موقت شده تولید کننده می تواند ۵۵ درصد از آن را به صورت صادرات و مابقی را در بازار داخل عرضه نماید. ۳- با توجه به تغییرات نرخ ارز و تهیه مواد اولیه با نرخ ارز آزاد توسط تولیدکنندگان سرب و محاسبه نرخ ارز پایه در بورس کالا به صورت ارز نیمایی، هر سه ماه یکبار ضریب تصحیح از طرف وزارت صمت به بورس کالا ابلاغ شود. ۴- ضریب تصحیح تقسیم ارز با LME ضریب تصحیح جدید با درخواست یکی از طرفین و توافق مجدد توسط وزارت صمت به بورس اعلام می گردد. ۵- عرضه کنندگان سرب در بورس کالا در صورت عدم خرید محصول خود طبق قوانین بورس (دوبار عرضه) می توانند معادل میزان عرضه خریداری نشده را صادر نمایند. ۶- با توجه به آلایندگی احتمالی استحصال باتری فرسوده و جلوگیری از هرگونه تخلف در باب اعطای مجوزات واردات باتری فرسوده به غیر و ممانعت از فعالیت شرکت های راکد متقاضی اخذ مجوز واردات، کارگروه مشورتی دو جانبه با حضور انجمن های دخیل (انجمن تولیدکنندگان باتری ایران و انجمن تولیدکنندگان باتری و ذخیره ساز و انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان شمش سرب ایران)، لیست مورد تایید این کارگروه به سازمان محیط زیست اعلام می گردد. ۷- با همکاری وزارت صمت و هر انجمن تخصصی شرکت های متخلفی که در زمینه فروش مجوز اقدام نموده و تخلفاتی در این زمینه انجام داده اند و کارخانه های آن فعال نمی باشد و تنها جهت دریافت مجوز می باشد، شناسایی گردیده و پروانه های آن ابطال خواهد گردید. ۸- تا جلسه آتی در ۱۴۰۲/۷/۱ ورود موقت و ورود قطعی باتری فرسوده با توجه به نیاز کشور به واردات باتری فرسوده برای شرکت های دارای پروانه بازیافت آزاد می باشد.

لیکن سازمان محیط زیست در تاریخ ۱۴۰۲/۲/۵ و به منظور شفاف سازی، استعلامی را طی نامه شماره ۱۴۰۲/۳۰۰/۲۹۵۷ به وزارت صمت ارسال نموده و درخواست اعلام قطعی تاریخ بلا مانع بودن واردات باتری فرسوده می نماید که به دلیل عدم ارسال پاسخ استعلام مذکور از سوی وزارت صمت (معاون ماشین آلات و تجهیزات)، سازمان محیط زیست از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۷ از تایید واردات موقت باتری فرسوده خودداری می نماید که این موضوع در تاریخ ۱۴۰۲/۰۳/۳۱ طی مکاتبه ۴۶۴۵۰۲ معاون ماشین آلات و تجهیزات مرتفع گردیده است؛ لیکن فرایندهای مذکور، مشکلات و ایراداتی را به شرح ذیل از نگاه فعالان بخش خصوصی دارد:

- ۱- دقیقاً مشابه عضویت ایران در کنوانسیون بازل و تکلیف تولیدکنندگان به اخذ مجوزات بین المللی زیست محیطی، ورود موقت نیز حق مسلم تولید کننده بر اساس عضویت ایران در کنوانسیون جهانی آت.آ و تابع قوانین تجارت آزاد می باشد.
- ۲- ایجاد ممنوعیت در ورود موقت کالا با توجیه تامین نیاز داخل و عرضه محصول تولید شده در بورس و سپس صادرات در صورت عدم وجود تقاضای داخلی کاملاً خلاف قوانین صادرات و واردات می باشد. مواد اولیه استفاده شده در مبحث ورود موقت کاملاً از خارج از کشور تامین می گردد و هیچ تغییری در بازاری داخل ندارد. چه بسا با توجه به رسوب در صدی از محصول نهایی تولید شده و عدم امکان صادرات به علت محدودیت ایجاد شده توسط وزارت صمت، انجام ورود موقت می تواند به افزایش سرب داخل کشور نیز کمک نماید.
- ۲- ورود قطعی باتری فرسوده به علت عدم تخصیص ارز نیمایی، عدم امکان ثبت سفارش به علت مسدود بودن شناسه شرکتها، عدم وجود دائمی تقاضای داخلی و همچنین هزینه بیشتر ورود قطعی نسبت به ورود موقت، مقرون به صرفه و امکان پذیر نمی باشد.

۳- ورود قطعی به علت هزینه‌های متعلقه باعث افزایش قیمت سرب خواهد شد و جلوگیری از این رویه تجاری اقدامی در راستای کاهش قیمت سرب تلقی نخواهد گردید. همان طور که در ابتدای سال ۱۴۰۱ و همزمان با ایجاد ممنوعیت‌های ورود موقت -علیرغم عدم وجود نوسانات شدید در نرخ جهانی بورس فلزات لندن (LME)، قیمت این فلز در داخل کشور از ۶۰ هزار تومان تا بیش از ۱۲۰ هزار تومان در کیلو افزایش یافت.

۴- با اعمال محدودیت برای تولیدکنندگان سرب کشور با توجیه تنظیم بازار، علاوه بر افزایش قیمت سرب، حدود ۴۰ شرکت نیز با توقف فعالیت خطوط تولید مواجه هستند.

۵- با استناد به کمبود سرب در کشور، از صادرات شمش سرب نیز جلوگیری شده است؛ لیکن طبق رای دیوان عدالت اداری به شماره ۹۸۰۰۴۲۹ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۰ و بند الف ماده ۲۳ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، جلوگیری از صادرات هرگونه کالا به منظور تنظیم بازار داخل ممنوع می‌باشد. در این خصوص لازم به ذکر است طبق اعلام و آمار ارائه شده توسط ایمیدرو با همکاری گمرک ایران، میزان تولید سرب در کشور طی سال ۱۳۹۹ برابر با ۱۸۵ هزار تن بوده است که میزان مصرف (طبق اعلامیه صنایع باتری سازی کشور) حدود ۱۵۵ هزار تن می‌باشد.

۶- اعمال اینگونه محدودیت‌ها و دادن مهلت‌های دو ماهه به سبب طولانی بودن زمان اخذ مجوز زیست محیطی لازم خارجی و داخلی، عقد قرارداد با فروشنده خارجی، انجام واردات طی این بازه زمانی کوتاه، علاوه بر تعطیلی کارخانه‌ها و از بین رفتن بازارهای صادراتی، باعث ایجاد تنش در قیمت سرب داخل کشور نیز خواهد شد.

با عنایت به مطالب فوق، انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان شمش سرب ایران، درخواست نموده است تا پیه‌شنهاد لغو محدودیت‌ها به جای تمهیدهای مکرر در دستور کار بررسی قرار گیرد.